

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Малявін Є. В., Семке Н.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків*

В рамках дискусій, що ведуться в сучасній Україні про майбутнє країни, нерідко говориться про необхідність пошуку або вироблення так званої «національної ідеї».

Сама сутність поняття «національна ідея» далеко не однозначна, і від того, який сенс в нього закладається, залежить – чи буде національна ідея виступати в якості об'єднуючої сили суспільства, мобілізуючи його на просування вперед, або виявиться в ролі вельми небезпечного деструктивного фактора.

За своїм змістом національна ідея – це багатоаспектне, багатогранне поняття, що акумулює фундаментальні цінності й інтереси, які сприяють об'єднанню всіх чи більшості населення країни, незалежно від етнічної належності, соціального становища, і формує певний ідеал як мету розвитку нації. Будучи духовною категорією, однак, вона обов'язково містить у собі політичну складову і реалізується в програмних документах та практичній діяльності різних суб'єктів – політичних партій та їх лідерів, громадських організацій, рухів і насамперед держави. Саме держава володіє усією повнотою національного суверенітету і виступає головним механізмом втілення в життя національної ідеї.

Головним атрибутом, що роблять національну ідею життєздатною і ефективною є її інтегруючий характер: працююча (мобілізуюча) національна ідея об'єднує суспільство, відсуваючи на другий план існуючі соціокультурні відмінності. Однак важливо враховувати, що мобілізуюча національна ідея не тільки з'єднує суспільство, а й одночасно вносить в нього додатковий поділ. Пропонуючи певний національний ідеал, вона сприяє появі свого роду додаткової соціальної оцінки індивіда як такого що «відповідає» або «не відповідає» цьому ідеалу. При цьому запропонований ідеал для того, щоб стати орієнтиром може вступати в протиріччя зі сформованими національними стереотипами, будучи націленим на подолання негативних проявів національного характеру викликаючи в той же час повагу, підтримку певного типу поведінки.

Національна ідея сучасної України – це, з одного боку, реальність, яка виростає з світовідчуття різних людей; з іншого боку – це, в якійсь мірі, свідомо сконструйована реальність. На те, яку спрямованість і які параметри вона приймає, в значній мірі, впливають політичні та інтелектуальні еліти країни.